

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 2/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] Česká republika, [REDACTED], [REDACTED] Česká republika, [REDACTED], [REDACTED] Česká republika, a [REDACTED], [REDACTED] Česká republika, zastúpených advokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Advokátska kancelária, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 1 a čl. 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 4 ods. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 Nt 12/2011 zo 17. januára 2012, uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 23 Tos 38/2012-58 z 3. mája 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo 69/2013 z 5. februára 2014 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]
o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. mája 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Česká republika, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Česká republika, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] Česká republika, a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] Česká republika (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 1 a čl. 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 6 ods. 1 a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 4 ods. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 Nt 12/2011 zo 17. januára 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“), uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Tos 38/2012-58 z 3. mája 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tdo 69/2013 z 5. februára 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom Divízneho súdu v Bratislave sp. zn. Dtr 4544/24 zo 2. apríla 1925 bol obžalovaný [REDAKOVANÉ] (ktorého priamymi potomkami sú sťažovatelia podávajúci túto sťažnosť) uznaný vinným v bode 1 a 2 zo zločinu porušenia podriadenosti podľa § 145, § 146 písm. c) a § 149 Vojenského trestného zákonníka č. 19/1855 ř. z. Bol za to odsúdený podľa § 149 a § 92 Vojenského trestného zákonníka nepodmienečne v trvaní dvoch rokov, zostreného každého pol roka mesačnou samoväzbou, každého štvrtroka jednou temnou komorou a každého mesiaca jednodenným pôstom a tvrdým lôžkom v deň pôstu. Uvedeného zločinu sa mal dopustiť tým, že odoprel vykonávať vojenskú službu, a to kvôli svojmu náboženskému presvedčeniu „člena medzinárodnej biblickej spoločnosti“ (neskôr známej ako Svedkovia Jehovovi).

3. Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Nt 12/2011 zo 17. januára 2012 bol zamietnutý návrh sťažovateľov na povolenie obnovy uvedeného konania. Uznesením krajského súdu č. k. 23 Tos 38/2012-58 z 3. mája 2012 bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo 69/2013 z 5. februára 2014 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľov proti uzneseniu krajského súdu.

4. Sťažovatelia v úvode sťažnosti namietli, že najvyšší súd označil dovolania za neprípustné. Sťažovatelia uznávajú, že bežne sa dovolanie v konaní o povolenie obnovy konania nepripúšťa, ale pokiaľ ide o hrubé porušenie práva na spravodlivý proces a práva na súdnu ochranu alebo práva na zákonného sudcu, tak dovolanie je prípustné. Uvedené podľa názoru sťažovateľov potvrdzujú nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 405/2010, sp. zn. III. ÚS 172/2011 a sp. zn. II. ÚS 284/2011. Ďalej podľa sťažovateľov bol [REDAKOVANÉ] potrestaný v rozpore so zásadou *ne bis in idem*, keď za totožné správanie bol potrestaný najprv disciplinárne a neskôr i nepodmienečným trestom zostreného žalára. Krajský súd podľa sťažovateľov takúto interpretáciu odmietol s tým, že uvedená zásada sa nevzťahuje na súbeh disciplinárneho a súdneho potrestania. S týmto záverom však sťažovatelia nesúhlasia, keďže podľa ich názoru zásada *ne bis in idem* stojí nad všetkými zákonmi. Zároveň sťažovatelia doplnili, že pokiaľ bolo právoplatne vyhodnotené, že za trvalé odopretie vojenskej služby z náboženských dôvodov bol v prípade [REDAKOVANÉ] primeraný trest disciplinárny, nie je prípustné trestať ho za rovnaký skutok neskôr ešte súdne. Podľa sťažovateľov došlo v pôvodnom konaní k porušeniu zásady *ne bis in idem*, a pokiaľ teraz súdy nepovolili obnovu konania, potom samotné všeobecné súdy túto zásadu znova porušili.

5. Ďalej sťažovatelia namietli, že krajský súd v napadnutom uznesení uvádza, že pojem obnovy konania podľa čl. 4 ods. 2 protokolu je potrebné vykladať v zmysle čl. 50 ods. 5 ústavy ako mimoriadne opravné prostriedky, avšak podľa sťažovateľov dohovor garantuje minimálnu úroveň uvedených práv a slobôd a nie je možné dospieť k záveru, že na jednej strane právo na obnovu konania alebo využitie mimoriadnych opravných

prostriedkov existuje, ale fakticky je nerealizovateľné. Sťažovatelia s ohľadom na uvedené konštatujú, že došlo k porušeniu čl. 4 ods. 2 protokolu a čl. 50 ods. 5 ústavy, ako aj k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. V závere sťažovatelia poukázali na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) súvisiacu s aplikáciou a možným porušením čl. 9 dohovoru a uviedli, že súdy v napadnutých uzneseniach úplne opomenuli, že lipnutie na náboženskom vyznaní znamená z právneho hľadiska dovolávania sa základných ľudských práv, a nie duševnú úchylku, ako sa domnieval súd v roku 1925. Tým, že v pôvodnom konaní došlo k zámene dovolávania sa základných ľudských práv za duševnú úchylku, a napriek tomu nebola povolená obnova konania, došlo podľa názoru sťažovateľov k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na odstránenie predchádzajúcich väd konania podľa čl. 4 ods. 2 protokolu.

7. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že napadnutými uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené ich práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 9 dohovoru, čl. 4 ods. 2 protokolu, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 1 a čl. 40 ods. 5 listiny a čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 5 ústavy, ďalej aby napadnuté uznesenia zrušil a aby sťažovateľom priznal náhradu nákladov právneho zastúpenia.

II.

8. Z uznesenia krajského súdu č. k. 23 Tos 38/2012-58 z 3. mája 2012 vyplýva, že krajský súd prisvedčil názoru sťažovateľov v tom, že pre konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, ktoré je súčasťou trestného konania, sú rozhodujúce podmienky uvedené v Trestnom poriadku. Tieto podmienky podľa krajského súdu neobsahujú žiadne ustanovenia o lehotách a už vôbec nie o „historických predeloch“, ktoré by nejaké lehoty určovali. Len v prípade obnovy konania v neprospech obvineného sú v zákone ustanovené dôvody, pre ktoré je obnova konania vylúčená. Preto, ak súd prvého stupňa v písomnom

odôvodnení svojho rozhodnutia poukazuje na „veľmi vážny dejinný predel“, v tomto smere nepovažoval krajský súd takéto odôvodnenie za právne významné a podstatné. Napriek tomu je podľa krajského súdu rozhodnutie súdu prvého stupňa správne a zákonné, pretože ako vo výroku rozhodnutia, tak aj v jeho odôvodnení je správne odkaz na použitie § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Podmienky uvedené v tomto ustanovení pre povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom súdu, splnené neboli.

9. Krajský súd poukázal na čl. 4 ods. 2 protokolu a uviedol, že podstatná chyba predchádzajúceho konania, na ktorú je poukazované v návrhu, síce zakladá relevantný dôvod na povolenie obnovy konania, avšak senát krajského súdu vyslovil právny názor, podľa ktorého ustanovenie čl. 4 ods. 2 protokolu vyjadruje možnosť obnovy konania ako výnimky z odseku 1 už citovaného ustanovenia a neprípustnosti sťahania a potrestania, ak v tej istej veci už bolo právoplatne rozhodnuté. Predmetné ustanovenie podľa krajského súdu pod pojmom obnova konania nemá na mysli len obnovu konania v zmysle nášho Trestného poriadku (vrátane Trestných poriadkov účinných do 31. decembra 2005), ale obnovu konania všeobecne, z dôvodov jednak skutkových alebo procesných. Takto formulovanej možnosti „otvorenia“ právoplatne skončenej veci bol potom daný výraz aj v ústave, kde v čl. 50 ods. 5 sa používa pojem „mimoriadne opravné prostriedky“. Súčasne krajský súd zdôraznil, že citované ustanovenie dohovoru výslovne odkazuje na zákon a Trestný poriadok príslušného štátu, pričom v Trestnom poriadku je daný tomuto výrazu v ustanoveniach o mimoriadnych opravných prostriedkoch, kde najmä procesné vady a hmotnoprávne vady vrátane väd týkajúcich sa trestu môžu byť dôvodom na dovolanie (predtým sťažnosť pre porušenie zákona) a až skutkové vady v prípade nových skutočností alebo dôkazov týkajúce sa tak výroku o vine, ako aj výroku o treste môžu byť podmienky na obnovu konania. Pod pojmom podstatná chyba v predchádzajúcom konaní nemožno mať podľa krajského súdu na mysli použitie nesprávnej právnej kvalifikácie na základe nesprávneho právneho názoru. Iný výklad by bol v rozpore s podmienkami obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Tu krajský súd poukázal na ustanovenie § 394 ods. 4 Trestného poriadku. Použitie ustanovenia § 394 ods. 4 Trestného poriadku však

podľa krajského súdu prichádza do úvahy len vtedy, ak ide o vec, kde sa rozhodnutie ESLP týka rozhodnutia prokurátora alebo súdu práve v tejto veci.

10. Pokiaľ ide o namietanie zistenia „duševnej úchylky“, k tomu krajský súd uviedol, že z citovaného rozsudku Divízneho súdu v Bratislave výslovne vyplýva, že bol preskúmaný duševný stav obžalovaného a tento netrpel žiadnou duševnou poruchou, ktorá by ho zbavovala trestnej zodpovednosti. Lipnutie na náboženskom presvedčení bolo chápané v rozsudku ako zvláštnosť jeho duševného založenia. Najpodstatnejšie je však to, že táto duševná úchylka bola chápaná ako poľahčujúca okolnosť.

11. Čo sa týka namietanej neexistencie nebezpečia zo strany svedkov Jehovových pre „ozbrojenú moc a existenciu štátu“, senát krajského súdu uviedol, že pôvodne súd rozhodoval o trestnom čine uvedenom jednak v zákone, pričom už tým bola vyjadrená potreba ochrany tak ozbrojenej moci, ako aj štátu. Navyše podľa krajského súdu nemožno z hľadiska rovnosti pred zákonom rozlišovať páchatel'ov, ktorí naplnia znaky skutkovej podstaty trestného činu, ak túto nerovnosť, napr. z hľadiska pohnútky, neustanovuje priamo zákon.

12. K uvádzanej zásade *ne bis in idem* s odvolaním sa na predchádzajúce konkrétne rozhodnutie krajského súdu, krajský súd uviedol, že v tomto rozhodnutí bola použitá predmetná zásada na prípad, keď po predchádzajúcom právoplatnom odsúdení bola osoba znovu povolaná na službu v ozbrojených silách a znovu do služby nenastúpila, čím formálne znovu naplnila znaky trestného činu. Nešlo teda o prípad súbehu disciplinárneho a súdneho potrestania.

13. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo 69/2013 z 5. februára 2014 vyplýva, že sťažovatelia sa dovolaním domáhali zrušenia uznesenia krajského súdu, ktorým bola zamietnutá ich sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania. Najvyšší súd uviedol, že takéto rozhodnutie nie je rozhodnutím, ktorým bola vec právoplatne skončená, a preto dovolanie

proti nemu podané nie je podľa najvyššieho súdu prípustné. Najvyšší súd na tomto mieste poukázal na zákon č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým došlo k zmene ustanovenia § 368 Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia v konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Zároveň najvyšší súd citoval § 368 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý taxatívne vymenúva rozhodnutia pre účely § 368 ods. 1 Trestného poriadku. Podľa najvyššieho súdu z ustanovenia § 368 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že zákon taxatívne vymenúva rozhodnutia, proti ktorým je dovolanie prípustné (ide o tzv. meritórne rozhodnutia, teda rozhodnutia vo veci samej). Medzi nimi nie je uznesenie, ktorým súd rozhodol o návrhu na povolenie obnovy konania, resp. uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti proti takémuto uzneseniu; tieto sú z prieskumnej povinnosti dovolacieho súdu vylúčené. Vzhľadom na nesplnenie jednej zo základných procesných podmienok dovolania preto najvyšší súd podané dovolanie odmietol na neverejnom zasadnutí, a to bez preskúmania veci.

III.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

IV.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľov postupom a napadnutým uznesením okresného súdu

15. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

16. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí

takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

17. Sťažovatelia sťažnosťou napádajú postup a uznesenie okresného súdu sp. zn. 2 Nt 12/2011 zo 17. januára 2012. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia využili svoje právo podať proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní a proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľov postupom a napadnutým uznesením krajského súdu

18. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

19. Napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť vyhlásením [§ 184 ods. 1 písm. a), § 185 ods. 2 a § 177 písm. d) Trestného poriadku v spojení s § 180 a s § 171 ods. 4 Trestného poriadku]. Napadnuté uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľom doručené 21. marca 2013. Sťažnosť bola ústavnému súde doručená 20. mája 2014 (podaná na poštovú prepravu 16. mája 2014), teda po vyše dvoch rokoch od právoplatnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, resp. po vyše roku od doručenia napadnutého uznesenia krajského súdu sťažovateľom.

20. Ústavný súd sa na tomto mieste musí vysporiadať s relevantnou otázkou, či sťažnosť smerujúca voči napadnutému uzneseniu krajského súdu nie je podaná oneskorene.

21. Ústavný súd si je vedomý právneho názoru, ktorý opakovane vo svojej judikatúre vyslovil (akcentujúc pritom závery rozsudku ESLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská v. Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, najmä jeho body 51, 53, 54) a podľa ktorého, majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní, bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porov. napr. III. ÚS 114/2010, I. ÚS 165/2010). Tieto závery sa však nemôžu vzťahovať na situáciu, keď právny poriadok explicitne vylučuje podanie mimoriadneho opravného prostriedku (napr. dovolania) voči určitému rozhodnutiu, resp. je vylúčená možnosť, aby najvyšší súd posúdil prípustnosť dovolania s ohľadom na dovolacie dôvody, keďže jeho neprípustnosť je daná *ex lege* bez ohľadu na prítomnosť dovolacích dôvodov. Ide o situáciu upravenú Trestným poriadkom v § 368 ods. 1 a 2 v spojení s § 382 písm. f), kde Trestný poriadok taxatívne (v § 368 ods. 2) vypočítava rozhodnutia (ak Trestný poriadok neustanovuje inak), voči ktorým je prípustné dovolanie (za splnenia podmienok ustanovených v § 368 ods. 1 v spojení s § 371 Trestného poriadku). *A contrario* je teda voči iným rozhodnutiam krajského súdu dovolanie neprípustné (ak Trestný zákon neustanovuje inak) bez ohľadu na to, či sú, alebo nie sú naplnené dovolacie dôvody upravené v § 371 Trestného poriadku a dovolací súd je povinný odmietnuť dovolanie bez preskúmania veci a bez ohľadu na prítomnosť dovolacích dôvodov.

22. Sťažovatelia podali dovolanie proti uzneseniu krajského súdu o zamietnutí sťažnosti voči uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania. Voči tomuto rozhodnutiu (uzneseniu) krajského súdu nie je v zmysle § 368 ods. 2 Trestného poriadku dovolanie prípustné. Pre úplnosť ústavný súd dopĺňa, že Trestný poriadok neupravuje odlišne uvedené závery ani v treťom diele ôsmej hlavy tretej časti Trestného poriadku (§ 393 až § 405a) upravujúcom obnovu konania. Z uvedeného vyplýva, že

sťažovatelia (zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom) mohli a mali vedieť, že dovolanie voči napadnutému uzneseniu krajského súdu nie je prípustné a podané dovolanie bude odmietnuté pre neprípustnosť (vyplývajúcu z Trestného poriadku), a teda boli oprávnení podať sťažnosť ústavnému súdu priamo voči napadnutému uzneseniu krajského súdu v lehote predpokladanej § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

23. Pokiaľ sa sťažovatelia odvolávajú na nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 405/2010 z 27. januára 2011 a sp. zn. III. ÚS 172/2011 z 31. mája 2011, treba uviesť, že v týchto veciach sa otázka prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu vo veci návrhu na povolenie obnovy konania výslovne neriešila. V oboch prípadoch podané sťažnosti smerovali proti rozhodnutiu odvolacieho súdu a ani v jednom prípade sťažovateľ nepodal proti odvolaciemu rozhodnutiu dovolanie.

24. Vo veci nálezu sp. zn. II. ÚS 284/2011 zo 6. októbra 2011 ústavný súd skutočne vyslovil porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu, ktorým tento pre neprípustnosť odmietol dovolanie podané proti rozhodnutiu vo veci návrhu na povolenie obnovy konania. Ústavný súd tu dospel k záveru, podľa ktorého základné práva a slobody treba vykladať a uplatňovať tak, aby bola zachovaná ich podstata a zmysel. Ústavný súd preto vyslovil názor, že aj výklad a následná aplikácia v tom čase platného a účinného § 368 ods. 1 Trestného poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať právo dovolateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a rešpektovať jeho podstatu a zmysel, teda aby jeho prostredníctvom bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov dovolateľa. Podľa názoru ústavného súdu vysloveného v tomto konaní dovolateľ je oprávnený nielen iniciovať dovolacie konanie, ale Trestný poriadok mu garantuje aj ďalšie procesné práva, ktoré mu nemožno odňať formalistickým a reštriktívnym výkladom niektorého ustanovenia Trestného poriadku. Poukázal pritom aj na skoršie rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 305/09.

25. Na základe záverov komunikovaných v bode 24 tohto uznesenia by sa na prvý pohľad mohla v aktuálne prerokováanej veci sťažovateľov javiť ako opodstatnená úvaha

o zachovaní lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu aj voči napadnutému uzneseniu krajského súdu.

26. V uvedenej súvislosti je však nevyhnuté doplniť, že zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (účinným od 1. septembra 2011), došlo k zásadnej zmene ustanovenia § 368 Trestného poriadku. K dnešnému dňu platné a účinné (a rovnako už v čase rozhodovania okresného súdu, krajského súdu i najvyššieho súdu) znenie § 368 Trestného poriadku (na normatívny obsah ktorého a na závery z neho vyplývajúce ústavný súd odkázal v bodoch 21 a 22) už nepripúšťa pochybnosť o otázke prípustnosti dovolania voči uzneseniu krajského súdu o zamietnutí sťažnosti voči uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania. Ústavný súd vydal síce nález sp. zn. II. ÚS 284/2011 zo 6. októbra 2011, teda už za účinnosti novelizovaného znenia ustanovenia § 368 Trestného poriadku, avšak pri rozhodovaní musel prihliadať na pôvodné znenie, keďže dovolanie bolo podané pred 1. septembrom 2011.

27. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd uzatvára, že sťažnosť sťažovateľov v časti smerujúcej voči postupu a napadnutému uzneseniu krajského súdu je nutné považovať za podanú oneskorene, keďže sťažnosť nebola podaná v lehote určenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde a lehotu na podanie sťažnosti ústavnému súdu nemožno na základe podaného dovolania a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o jeho neprípustnosti považovať za zachovanú z dôvodov uvedených v bodoch 21 a 22.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľov postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

28. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci (t. j. aj najvyššieho súdu), ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli

k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

29. Ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti považoval za kľúčové posúdenie, či vzhľadom na procesný postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní, spôsob, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoj právny názor a spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení, ktorými najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie vzhľadom na zistený skutkový stav, nie je sťažnosť zjavne neopodstatnená.

30. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo

slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

31. Posudzujúc procesný postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní sťažovateľov, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd vo veci dovolania konal zákonom predpísaným procesným postupom (§ 377 a nasl. Trestného poriadku). Postup najvyššieho súdu plne korešpondoval so zákonnými požiadavkami kladenými na postup dovolacieho súdu a požiadavkami kladenými čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru na procesný postup všeobecného súdu.

32. Čo sa týka skutkových a právnych záverov, a teda aj interpretácie a aplikácie ustanovení Trestného poriadku o dovolaní a aj odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil skutkové zistenia a svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné právne normy Trestného poriadku v súlade s ich znením, obsahom i duchom, a závery najvyššieho súdu obsiahnuté v napadnutom uznesení je následne potrebné považovať za výraz autonómneho rozhodovania najvyššieho súdu v konaní o dovolaní.

33. Čo sa týka námietky sťažovateľov, že najvyšší súd označil dovolanie za neprípustné, aj keď v prípade hrubého porušenia ústavou a dohovorom zaručených práv dovolanie prípustné je, ústavný súd konštatuje, že úvahy najvyššieho súdu, podľa ktorých dovolanie proti právoplatnému uzneseniu krajského súdu o zamietnutí sťažnosti voči uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania nie je prípustné, treba považovať (predovšetkým s ohľadom na závery uvedené v bodoch 23 až 26) za súladné s Trestným poriadkom (ústavný súd opakovane odkazuje na novelizáciu Trestného poriadku zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony účinným od 1. septembra 2011) a odôvodnenie týchto úvah za úplné a presvedčivé. Postup a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je ústavne konformné, nie je svojvoľné

(arbitrárne) alebo ústavne neudržateľné pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej úpravy.

34. Z už uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej voči napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2015